

Adana Halk Kültüründe Ölünün Ardından Evde Yapılan İşlemler*

Uzm. Ayşe BAŞÇETİNÇELİK Çukurova Üniversitesi

Ölüyü mezara koyduktan sonra mezarın üstü örtülür, sulanır, hoca ölüye talkını verir. Cenaze sahipleri ve yakınları cenaze evine dönerler. Ölü gömüldüğü gün ve sonrasında yapılan bir dizi adet ve inanmalar vardır. Bu uygulamalarda, ölünün yeni hayatında rahat etmesi, huzur içinde olması, günahlarından arınması, geride kalanları tedirgin etmemesi amaçlanırken, diğer taraftan da, geride kalanların acılarının hafifletilmesi ve ölümün ardından gelen bu hayata alışmaları amaçlanır. Bundan sonra, ölünün ruhu için yemekler verilir, ölünün eşyaları dağıtılır, ölünün dünyada iken ödeyemediği borçları yerine getirilir.

Ölü gömüldükten sonra, ölünün sahipleri ve yakınları cenaze evine gelirler. Ölünün evden çıktığı gün Bulgaristan Türklerinde ve Anadolu'nun kimi yörelerinde evde yağ kokutulur. Bu amaçla, helva pişirilir, helvayı yiyenlerin "hayır duası" alınır.¹ Türkmenlerde, ilk gün mezar kazanlara yemek verilir.² Eski Türkler, ölü gömüldükten sonra mezarın sağ tarafına ateş yakıp ölü aşı için kesilen hayvanların kemiklerini yakarlar, ateşe rakı serperler, yemek atarlar, ateş tanrısının bu rakı ve yemekleri ölüye ulaştıracağına inanırlardı. Sonra mezardan dönenler ölünün çıktığı eve gelir, topluca yemek yer ve rakı içerlerdi. En yakın dost ve akrabalarından birkaçı bu evde üç gün misafir olur, geceleri kimse uyumazdı. Her yemekten önce ateşe yemek ve rakı atarlardı.³

Adana ve çevresinde ölü gömüldüğü gün cenaze evinde uygulanan adet ve inanmalardan bazıları şunlardır:

- Ölü gömüldükten sonra eve gelinir, yemek yenir. K₁₇, K₃₇, K₄, K₁₉
- Ölü evine komşular yemek getirir. Bu yemeğe "kazma-kürek" yemeği denir. K₁₇
- Eve gelince ölünün gıdası olsun diye; bir fakire bulgur, yağ, soğan verilir. K₄₈
- Cenaze evi 7 gün 7 gece beklenir. K₁₇
- Öldüğü odanın ışığı yakılır. K₁₉
- Ölü evine "yas evi" denir. K₃₂
- Mezardan dönüşte toplanılır, yemek yapılır. K₂₉, K₁₀₁

*Ayşe BAŞÇETİNÇELİK, Adana Halk Kültüründe Doğum-Evlenme-Ölüm, Altın Koza Yayınları:50, Ulusoy Ofset, Aralık 2009, Adana.

¹ Ahmet TACEMEN, *Bulgaristan Türkleri İnanışları veya Türk Kimliği*, Üçbilek Matbaası, 1995, Ankara, s.615

² Ali Rıza YALGIN, *Cenupta Türkmen Oymakları I*, Kültür Bakanlığı Yay:256, 1993, Ankara, s.31.

³ Abdülkadir İNAN, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, AKDITYK, TTK Yayınları, VII. Dizi Sa: 24c, TTK Basımevi, 1995, Ankara, s.185-186.

- Cenaze evinde yemek pişmez, komşular getirir. K₁₇, K₃₂
- Cenaze evi fakirse, herkes evinden yemek getirir, yemekler yenilir. K₃₂
- Kuran okunur, çörek yapılır. K₃₈
- Hoca eşliğinde “hatim” indirilir. K₈₂, K₄₃, K₇₈
- Meleklerin sorusuna rahat cevap verebilmesi için, hatim indirilir. K₈₆
- Gömüldüğü akşam hızlı okuyan 3-5 hafız tarafından hatim okunur. Bu sayı 30'a kadar olabilir. Çünkü Kuran otuz cüzdür. K₇₅
- Mezarlıktan gelince, evde lokum dağıtılır. K₁₀, K₅₈
- Cenaze evine gelenlere yemek, çay gibi ikramlar olur. K₁₁₉
- Taziye gelenlere eskiden “gümgüm” adı verilen büyük kapaklı cezvelerle kahve verilirdi, şimdi çay veriliyor. Akşam yemek vakti konu komşu yemekle gelir. Kuran okunur, tatlı yenir. K₈
- Cenaze evinde pişen kahveye şeker konmaz. "Acı kahvemizi iç" derler. K₁₁
- Başsağılığına gelenler, ziyaretçilere ikram edilmesi için yemek, tatlı, lokum, çay, şeker, kolonya getirirler. K₅₈, K₄₅, K₁₇, K₄, K₁₉
- Cenaze sahiplerinin taziye kabulü için, 3 gün evden çıkmamaları gerekir. K₇₅
- Cenaze evine, kırk gün başsağılığına gelirler. K₃₇
- Başsağılığına gelenler, kendilerinde ölüye ait eşyalar varsa getirirler. K₈₆
- Başsağılığına gelenler eve girince, "Başınız sağ olsun, Allah taksiratını affetsin" der, cenaze sahiplerini sakinleştirmeye çalışırlar. K₇₅
- Cenaze evine gelenler "Başınız sağ olsun.", "Allah bir daha acı vermesin.", "Geride kalanlara uzun ömür versin.", "Ölenin geri kalan ömrü sizin olsun." gibi sözler söylenir. K₄₃
- Baş sağlığına gelenler "Toprağı bol olsun.", "Allah kabir azabından korusun.", "Mekânı cennet olsun.", "Hz. Eyub'un sabrı gelsin.", "Allah korktuğundan korusun.", ölen yaşlıysa "Onun ömründen eksilen, senin çocuklarına geçsin." der. K₁₄₂, K₁₄₃
- Ölenin en yakını sakinleştirmek için; acısı soğusun, araya soğukluk girsin diye, mezar toprağı bir bardağa konur, üstüne ilave edilen su, durulduktan sonra bu kişiye içirilir. K₁₀

Eski Türklerden günümüze kadar gelen bir gelenekle, ölünün gömüldüğü gün, mezardan dönenlerin ölü evinde yemek yeme pratiğine Adana ve çevresinde de rastlıyoruz. "Kazma-kürek" yemeği veya "kazma takırtısı" adı verilen bu yemek toplu bir şekilde "ölünün ruhu için" yenilmektedir. Pek çok yöremizde görülen ilk gün ölü evinde helva kavurma uygulaması, Adana ve çevresinde görülmemektedir. Ölü evinde yenen yemekler, ya komşular tarafından getirilir ya da evde pişirilir. Çoğunlukla uygulanan adet, komşular tarafından ölü evine yemek gönderilmesidir. Ölü evi, acısı olduğu için yemek pişiremez, düşüncesiyle komşular pişirilmiş yemekler göndermektedirler. Kimi kesimlerde durumu iyi olan ölü sahibi, koyun veya dana keser. Bununla yemekler yapılır. Genellikle pilav ve hoşaf pişirilmektedir. Her iki durumda da cenazenin kalktığı gün, ölü evinde toplu bir şekilde yemekler yenmektedir. Bunun yanı sıra, mezarlıktan gelince evde lokum dağıtılmaktadır. Gelenlere yemekten başka kahve, çay gibi ikramlar da olmaktadır. Ayrıca, "ölünün gıdası için", düşüncesiyle mezarlıktan dönünce bir fakire yağ, bulgur, soğan verilmektedir. İslamiyet öncesi adet ve inanmalarda görüldüğü gibi, ölünün ruhuna yemek verilmesi ya da öte dünyada da tıpkı bu dünyada olduğu gibi yemek yediği düşüncesi, günümüz toplumunda da görülür. İlk gün verilen yemek de diğer belirli günlerde verilen yemek gibi, İslami motiflerle süslenerek ölünün hayrı için verilmektedir.

Ölü evinin 3-7 gün kapısı hiç kapanmamakta gelen gidenler olmaktadır. Bu arada, ölünün öldüğü odada "yedi gün" ışık yakılmaktadır. Başsağlığı için gelenler ölü evine yemekten başka; tatlı, lokum, bisküvi, çay, şeker, kolonya getirmektedirler. Başsağlığına kimse eli boş gelmemektedir. Böylece, bu yiyecek ve içecekler ölü evine gelen konuklara ikram edilmekte, ev sahibine destek olunmaktadır.

Ölü evinde ilk gün, ölünün ruhu için ve günahlarının affı için, gece yarısına kadar hocalar eşliğinde Kuran okunmakta, hatim indirilmekte, tespih çekilmektedir.

Belirli Günler / Ölü Yemeği

Ülkemizde ölenin dinsel törenle ve yemekle anıldığı belirli günler vardır. Bunlar içinde sıklıkla görüleni ölünün "kırkıncı", "elli ikinci" günleriyle halk arasında "sene-i devriye" adıyla anılan günlerdir. Bu günlerde ölünün hayrı için, ölenin ruhu için, yemekler verilmekte, mevlit okutulmaktadır.

Belirli sayılarla anılan bu günler, bu sayılara kazandırılmış olan dinsel, büyüsel ve geleneksel niteliklerinden dolayı önemsenmişler ve birtakım adetlerin bünyelerine ana öge olarak yerleşmişlerdir. Yaşamın çeşitli dönemlerinin çevresinde kümelenen adetlerin ve inanmaların çoğunun biçimsel ve işlevsel özelliğini oluşturan bu türden sayılar, başka

toplumların halk kültürlerinde de önemli bir yer kapsamakta ve karşılıkları günleri kutsal, törensel ve töresel alanın içine almaktadırlar.⁴

İslamiyet öncesi Türk topluluklarında ölünün belirli günlerinde "ölü aş" verilmekte, "aş töreni" (yoğ töreni) yapılmaktadır. Beltirler'de, ölünün 3.günü, çadırın güneyine bir sofraya kurulur. Bu aş fazla kalabalık toplanmaz. Hazırlanan yemek ve içkilerin yarısı, ölünün ruhu için ateş ruhuna kurban edilir. Ölünün 7.günü, bütün oba ve köy halkı kadın erkek mezarlığa gidilir. Mezarın sağ tarafında bir ateş yakılır. Getirilen yemek ve içkilerden mezarın üstüne konur. Sonra yemeye ve içmeye başlanır. Yeme içme töreni bittikten sonra, mezar üstündeki rakı ve yemekleri ateşe atarlar. Tören böylece sonra erer. Yedi gün ölünün evinden hiçbir şey çıkmaz. 20.günü, evde yine aş verilir. Ateşe rakı ve yemek serpilir. 40.gün mezarlığa gidip, yirminci günü yapılan töreni, tekrarlarlar. En büyük aş töreni ölünün "yıl dönümü"nde bütün akraba ve dostlara yapılır. Topluca mezara gidilir. Mezarın üstüne yemek ve içkiler konur, kendileri de yer, içerler. Ölünün kocası veya karısı, mezarı üç defa güneşin seyri yönüne göre dolaşır ve "Ben seni bırakıyorum" der. Bundan sonra dul kadın veya erkek evlenebilir.⁵ Aş töreni bütün Türk toplumlarında devam etmiştir. Bu törenin en ilkel şekli ölünün kendisine aş vermek şeklinde olmuştur. Sonraları, ölünün ruhuna ateş tanrısı vasıtasıyla aş göndermek, kurban sunmak, daha sonraları da ölünün ruhunun da katıldığı düşüncesiyle, ziyafetler düzenlemek ve kurbanlar kesmek şeklinde olmuştur.⁶

İslam dini, halk tarafından yerine getirilen ölümle ilgili adet ve inanmaların pek çoğu gibi, ölü yemeğine de karşı çıkmış, baş sağlığı için toplananlara yemek hazırlamayı, kederli olayla çelişkili görmüş, İslamiyet'e aykırı olduğunu söylemiştir.⁷

Anadolu'da "ölü yemeği" ya da "ölü aş" değişik adlarla anılır. Bunlar; *kı, kırk ekmeği, kazma takırtısı, ölünün kırkı, kırk yemeği, can aş, zıkkım yemeği, can helvası, hayır, ölü yemeği, kazma-kürek helvası, hayat yemeği, yiyeceğini vermek* şeklinde adlandırılmıştır. Ayrıca, ölü yemeği yerine sayılan, ancak onun gibi ziyafet niteliği taşımayan yiyecekler de vardır. Bunlar; *şemşek, köncülü, ölü çöreği, hamur-yağ-soğan, ölü giliği, meyve, lokma, can helvası, yoğurt-ekmek ve çaydan oluşur*.⁸

Şavşat ve Ardanuç dolaylarında, ölünün 2. günü mezara yiyecek ve meyve götürülür. Daha sonra da haftada 1-2 defa yemek götürmek gelenektir. Bu yemekleri ölünün ruhu için

⁴ Sedat Veyis ÖRNEK, *Türk Halkbilimi*, Kültür Bakanlığı Yay. 1629, 1995, Ankara, s.220.

⁵ İNAN, Tarihte ve Bugün Şamanizm.....s.189-190.

⁶ İNAN, A.g.e.....s.193.

⁷ Sedat Veyis ÖRNEK, *Anadolu Folklorunda Ölüm*, A.Ü., DTCF Yay: 218, DTCF Basımevi, Ankara, 1979, s.91

⁸ ÖRNEK, A.g.e.....s.88-89.

isteyen alır, yer.⁹ Kızılcahamam/Verimli'de, ölü yemeğinin harcını ölü sahibi verir, yemek komşu evlerde pişer. Ölünün sevdiği mevsim yemekleri pişirilir.¹⁰ Denizli/Çal'da, cenaze gömüldükten sonraki perşembe veya pazar günü "helva" pişirilir. Bir yufkanın arasına konan helva komşulara dağıtılır. Buna "ölünün ağız toprağını almak" denir. Bir süre sonra da, etli bulgur pilavı ve çörek yapılır ve dağıtılır. Buna da "hayır etmek" denir.¹¹ Naldöken Tahtacıları, süt çocuğu ölümünde, 3.ve 7. günlerinde sütlaç yapar, evlere dağıtırlar. Süt çocuğunda "kırkinci gün" ve "yıl hayırları" yapılmaz. Baş sağlığı ziyaretleri 3.ve 7.gününde yapılır. Böylece, her gün acı tazelenmez. Gelenler topluca ağlarlar. Yemekler yapılır. Yemekten sonra bir kişi ortalığı süpürür, ellere su döker "hayırlısını" alır. Sonra, evlere pilav ve üstüne nohut veya fasulye konarak gelemeyenlere "ülüş" dağıtılır. Üç, yedi ve kırkinci gün, bu hayırlar tekrarlanır. Kırkinci gün yemekler daha zengin ve gelenler daha çok olur.¹² Yörüklerde, ölünün yedinci günü, ölünün canı için çörek dağıtılır, helva dökülür.¹³ Türkmenlerde yedi gün sonra ölünün canı için tuz dağıtılır. Üç ay geçince, ölünün canı için helva dağıtılır. Bir sene sonra kurban kesilir.¹⁴ Nurhak Dağlarında, "ölü aşı yapmayanın ölü başını yer" derler.¹⁵ İstanbul'da cenaze gömüldüğü akşam, devir hatiminden sonra ev sahibi, hafızlara irmik helvası pişirip yedirir. Ölünün 40.gününde lokma dökülüp komşulara dağıtılır ve mevlit okutulur. Bu günde, ölünün burnunun düştüğüne inanılır.¹⁶ Gaziantep'te ölünün ardından nohutlarla "tevhit töreni" yapılır. Bu nohutlar mezara ekilir. Yeşerip, rüzgarda sallanan nohutların "tevhit" çekeceğine inanılır. Ölünün yıl dönümünde "kelle-paça" yapılır, yoksullara dağıtılır.¹⁷

Adana ve çevresinde ölümün belirli günlerinde ve ölü yemeğinde uygulanan adet ve inanmalardan bazıları şunlardır:

- Ölü yemeği verilmez. Herkes onlara getirir. K₁₀₀
- Ölü evine 7 gün yemek getirilir. K₁₁₉, K₁₁₆, K₁₀₂, K₁₀₉, K₁₇, K₄
- Ölü evine 7 gün, yemek, tatlı, çay, bisküvi, şeker getirilir. K₁₁₄, K₄₈, K₃₈
- En az üç gün, en fazla kırk gün ölü evine yemek getirilir. K₁₁₀

⁹ Cahit ÖZTELLİ, *Başa Toprak Savurmak ve Yas-Ölü Gelenekleri*, TFA, 5.cilt, Mart 1959, No:116, İstanbul, s.1860-1862

¹⁰ Ali Rıza BALABAN, *Verimli Köyünde Ölüm*, TFA, 14.cilt, Ocak 1973, No:282, İstanbul s.6521-6523.

¹¹ Mehmet TUĞRUL, *Mahmutgazi Köyünde Ölümle İlgili Gelenek ve İnanışlar*, TFA, 15.cilt, Eylül 1973, No:290, İstanbul, s.6756-6758.

¹² Rıza YETİŞEN, *Naldöken Tahtacılarında Ölümünden Sonra Hayır*, TFA, 18.cilt, Şubat 1978, No:343, s.8245-8246.

¹³ Ali Rıza YALGIN, *Cenupta Türkmen Oymakları I*, Kültür Bakanlığı Yay:256, Ankara, 1993, s.278-279.

¹⁴ YALGIN, A.g.e.....s.31.

¹⁵ YALGIN, Ali Rıza; *Cenupta Türkmen Oymakları II*, Kültür Bakanlığı Yay:257, Ankara, 1993.s.420.

¹⁶ Pertev Naili BORATAV, *100 Soruda Türk Folkloru*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1984, s.200-201.

¹⁷ C. Cahit GÜZELBEY, *Gaziantep'te Doğum ve Çocuğa İlişkin Eski Töre ve İnançlar*, TFA, 1981, II, KTB, MİFAD Yay:35, AÜ Basımevi, Ankara, 1982.s.7429-7481.

- Ölü evine üç günden sonra yemek veya kahvaltılık şeyler getirilir. K₁₄₂
- On beş güne kadar ölü evine yemek, tatlı getirilir. K₁₀₅, K₁₀₀
- Ölenin ruhunu hatırlamak amacıyla yemek verilir. K₈₆
- Ölen kişinin hayrı için dua edilir, mevlit okunur, yemek verilir. K₃₄, K₄₅
- Ölü yemeğinde pirinç pilavı ve hoşaf verilir. K₈₆
- Ölü yemeğinde lahmacun K₈₃, K₁₄₂, sulu yemek K₁₄₂ ya da çorba verilir. K₄₃
- Durumu iyiye hayvan kesilir, ölü yemeği evde komşular tarafından pişirilir. K₁₄₂,
- Ölü evinde 3.günü helva yapılır, komşulara dağıtılır. Helva yapılırken ve yenirken, ölü'nün ruhuna "fatiha" okunur. 7.günü yemek yapılır. Kuran okunur, mevtanın ruhuna bağışlanır. 40.gün yemekli mevlit okutulur. 52.gün mezara gidilir, Kuran okunur. K₁₁₇, K₁₇, K₃₈
- Ölü yemeği verilmesinin amacı, cemaatin toplanması, Kuran'ın okunması, herkesin nasiplenmesi içindir. K₁₁₉
- 7.ve 40. gün ile senesinde dua okunur, dağıtılır. 7.gün "yedi yemeği" verilir, mevlit okunur. 52.gün ölü'nün sevdiği yemek pişirilir, yakınlarına dağıtılır. Kuran okunur. K₁₇, K₁₀₁
- 3.günü helva yapılır, 7.sinde durumu iyiye haşlanmış et, yufkaya sarılır, gelenlere verilir. Kimisi dövme çorbası, kimisi lahmacun yapar, tatlı yenir, 40.günü yemekler yapılır. 52'sinde kimisi aşure yapar, durumuna bağlı, durumu iyi değilse, sadece anar. K₁₄₂
- 3. ; 40. ve 52. günü dualar okunur. Senesinde ve ramazanda mevlit okunur. K₄₃
- 3.günü helva pişirilir. 40. günü koyun kesilir, yemekler hazırlanır, komşular çağrılır, mevlit okutulur. 52.günü kendi aralarında pasta ve çayla mevlit veya Yasin okuturlar. K₁₉
- 2.günü mezarlığa gidilir, orada çörek dağıtılır. K₁₄₂
- 3.gün helvası 7.gün yedi yemeği, diğer günler mevlit okunur. K₄₈
- Ölüye kırk yemeği yapılırsa, mezarında rahat yatar. K₁₄₂
- Ölü'nün 40.gününde "et kemikten ayrıldı" diye mevlit okutulur. K₄₈

İstanbul'da uygulanan, cenaze gömüldükten sonra eve dönüşte helva kavurma pratiğine Adana ve çevresinde rastlanmamaktadır. Adana'da helva, ölünün 3.günü kavrularak, komşulara dağıtılmaktadır.

Adana ve çevresinde ölünün belirli günleri olarak 3. 7. 40. ve 52. günlerini görmekteyiz. Bazı çevrelerde 2. günü, ölünün yakınları mezarlığa gitmekte ve orada “çörek”(simit) dağıtmaktadır.

Ölü gömüldükten sonra eve gelindiğinde, topluca yemekler yenilmektedir. Ölü sahibinin durumu iyiye, bu günde hayvan kesilmekte, onun etiyle yemekler pişirilmektedir. Komşular tarafından yemek getirilmesi kimi çevrelerde bir hafta iken, kimi çevrelerde 15-20 gün olmaktadır. Mezarlık dönüşü yenen yemek “pilav ve hoşaf”tan oluşmaktadır. Aynı gün ölünün ruhuna yenen bu yemekle birlikte, ölenin ruhu için Kuran okunmakta, hatim indirilmektedir. Ölünün 3.günü bütün çevrelerde helva kavrulmakta, dualarla kavrulan bu helva, dağıtılmaktadır. Böylece, helvayı yiyen kişilerin de ölünün ruhuna “fatiha” okuması beklenmektedir.

Ölünün 7.günü büyük bir yemek verilmektedir. Her kesimde, bu günde yenilen yemek daha zengin, gelenler daha kalabalık olmaktadır. Ölen kişinin ekonomik durumuna göre “pilav ve hoşaf”, “haşlama et ve yufka”, “dövme pilavı ve kuru fasulye”, “lahmacun ve tatlı” gibi yemekler yapılmaktadır. Yedinci günün ardından, ölünün 40.gününde de yemekler yapılmakta ve dualar edilmektedir. 52.günde kimileri yemek yaparken; kimileri aşure yapmakta ve dağıtmaktadır. Anma günlerinde ekonomik durum ön planda gelmektedir. Durumu iyi olan aileler bu belirli günlerin hepsinde yemekler yaparken, bunu yapamayanlar sadece 7.günde yemek yapmakta, diğer günlerde ise, mevlit okutarak, ölünün ruhuna göndermektedir.

Toplumumuzun her kesiminde ölünün belirli günlerinde uygulanan bu pratikler, İslamiyet öncesi Türk toplumlarında da uygulanan adet ve inanmalardandır. Her dönemde Türk topluluklarında ölünün gömüldüğü gün eve dönüşte, kurbanlar kesilip yemekler yenmiş ve bu toplu yemek yeme özellikle 3. 7. 20. ve 40. günde bütün köy ve oba halkının katılımıyla ölenin ruhu için tekrarlanmıştır. Özellikle ölünün yıl dönümünde yapılan törenlere büyük önem verilmiştir. İslamiyet’ten sonra, İslami çevrelerin ölünün ruhu için yemek yeme pratiğini hoş görmemelerine ve karşı çıkmalarına rağmen, belirli günlerde yenen bu yemekler İslami motiflerle de renklenerek ölünün ruhu için okunan dua, Kuran ve mevlitlerle yüz yıllardır Müslüman Türk topluluklarında uygulana gelmiştir.

Sözlü Bilgi Kaynakları

- K₄:Serdar Semercioğlu, 32 yaş, Kadirli, lise, işçi, Adana
K₈: Muharrem Atal, 63 yaş, Karaisalı/ Sarıkonak, okumamış, çiftçi, Çatalan
K₁₀: Mualla Egun, 61 yaş, Pozantı, İlkokul, ev hanımı, Adana
K₁₁: Nurdan Kaya, 32 yaş, Feke, Üniversite, öğretmen, Karaisalı
K₁₇: Emine Polat, 40 yaş, Kadirli/ Köseli, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₁₉: Gülsüm Aktaş, 37 yaş, Kozan/ Akçalıuşağı, ilkokul, ev hizmetlisi, Adana
K₂₉: Elif Güneşer, 65 yaş, Tufanbeyli/ Fatmakuyu, okumamış, ev hanımı, Adana
K₃₂: Fatma Ünal, 77 yaş, Pozantı/ Ömerli, ilkokul, ebe, Pozantı
K₃₇: Hayırlı Özkan, 40 yaş, Karataş/ Tuzla , lise, emekli, Adana
K₃₈: Şükran Yarıkkaya, 35 yaş, Kadirli, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₄₃: Makbule Karagöz, 71 yaş, Adana, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₄₄: Yüksel Bozdoğan, 59 yaş, Karataş/ Sırınsı, okumamış, ev hanımı, Adana
K₄₅: Cennet Eken, 70 yaş, Karka Kekeç Köyü, okumamış, ev hanımı, Adana
K₄₈: Güngör Kabaklı, 57 yaş, Feke/ Tapan, ilkokul, ev hanımı, Kozan
K₅₈: Elif Çağım, 50 yaş, Adana, lise, ev hanımı, Adana
K₇₅: Fadime Yıldız, 78 yaş, Balcalı, okumamış, ev hanımı, Adana
K₇₈: Nuriye Bakariş, 90 yaş, Selanik, okumamış, ev hanımı, Adana
K₈₂: Semiha Zöhre, 56 yaş, Adana, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₈₆: Yasemin Başçı, 58 yaş, Karataş, okumamış, ev hanımı, Adana
K₁₀₀: Suna Sayın, 33 yaş, Elmalı, lise, ev hanımı, Adana
K₁₀₁: Havva Yurdakul, 63 yaş, Malatya, lise, ev hanımı, Adana
K₁₀₂: Hayriye Mert, 45 yaş, Adana, okumamış, ev hanımı, Adana
K₁₀₅:Fevziye Yalım, 41 yaş, Adana, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₁₀₉: İsmihan Kaya, 39 yaş, Elazığ, okumamış, ev hanımı, Adana
K₁₁₀:Muhittin Topal, 38 yaş, Ceyhan, yüksekokul, memur, Adana
K₁₁₄: Asiye Şafak, 38 yaş, Tarsus, ilkokul, ev hanımı, Adana
K₁₁₅: Muhittin Topak, 38 yaş, Ceyhan, Yüksekokul, memur, Adana
K₁₁₆: Mahmut Safçı, 58 yaş, Adana, ortaokul, elektrikçi, Adana
K₁₁₇: Döne Çalık, 60 yaş, Osmaniye, ilkokul, ev hanımı, Osmaniye/ Hasanbeyli
K₁₁₉: Ebutalip Özdemir, 27 yaş, Adana, ilkokul, Çiftçi, Adana
K₁₄₂: Fatma Ketre, 60 yaş, Adana, okumamış, ev hanımı, Adana
K₁₄₃: Sebiha Yıldız, 65 yaş, Yumurtalık/Ayvalık, okumamış, ev hanımı, Adana